

Večina članov kluba „Save“ se je že pred razstavo naselila v domovini, drugi pa, ki so bili še v tujini, so redno pošiljali svoja dela na razstave. Izven teh mojih ožjih tovarišev je pritegnila domovina nase še skoraj vse mlajše slovenske umetnike, ki so zrlni polni upanja v probujajoče se umetniško življenje v domovini.

*

Leta so minila. Kje je naše umetniško življenje? Kje so sadovi našega truda? Vse, kar si človek jasnega zamisli, vse se v življenju skali. Kaj trud, kaj trdo delo! Pionirji, ki naj obdelujejo nerodovitna tla, ki naj iztrebljajo goščavo in trnje, se dela ne boje, oni vedo, da morejo z združenimi močmi, potrpežljivostjo in vztrajnostjo izsiliti sadove svojega truda. Pa če ne posije skoraj nikdar solnce, če se vzbokava nebo vedno mrzlo in sivo nad njimi in se izmikava čas žetve v vedno daljše daljave — potem umira upanje v skupno srečo. Tedaj velja, da reši vsakdo samega sebe, ne svojo posebnost, ki bi se v srečni skupnosti le krepila in nikakor ne šla v izgubo, ampak, da reši golo življenje. Vsak gre s svojimi skrbmi — svojo pot — k svojemu cilju.

BASEN O ČLOVEKU

J O Z E K R A N J C

Vsa koščena v obraz je nekega večera stala Julka ob oknu svoje bajte in gledala v rumeno polje. Solnce se je s svojo brado pravkar dotaknilo zelenega hriba, ki je zapiral dolino. Popoldanska vročina se je poslavljalala. Kakor božji blagoslov je zdajpazdaj pobožala dlan rahlega vetra vse lehe v dolini. Tako prijazen, nežen večer je postajal, da bi človek kar zavriskal. Pa mislite, da je mater Julko to kaj brigalo? Kaj še! Podprla si je obraz in zastrmela nekam v brezcilnost, morda v češnjo, ki je samotnica rastla med pšenico tam daleč v polju, morda v kapelico, ki se je belila na križpoti, postavljena za procesije ob Rešnjem telesu in za takrat, ko vaščani prosijo dežja ob hudi suši. Globoko udrte so bile oči matere Julke. Bilo je nekaj vlažnega v njih, tako nekako, ko da so polne blesketajoče žalosti. Gledale so, videle ničesar, le mislim, ki so se porajale v lobanji, so sledile.

— Ni ga in ga morda nikoli ne bo . . ., je vzdihnila. Roka ji je kar sama šla do čela in se potno pritisnila ob nagubano kožo.

Mislila je na svojega moža, ki je odšel v Ameriko pred tremi leti. Po kaj? Da bi prislužil dolarjev, pa hišo razširil in polja nakupil (tako

je vsaj rekel). Ko je odhajal, so Julko obdajale hude slutnje. Klecnila je pred svojim velikim, širokoplečim možem, gledala je navzgor v njegove rjave oči, ki so ji je zdele nad vse prijazne, na njegove kodraste svetle lase, jokala je in prosila:

— Ostani, Ivan, ne hodi! Bo že kako! Tako se bojim . . .

Čutila je, kako jo oklepa nekaj okrog srca, kakor da ji raste kamen v pljuča. Pa to ne brez vzroka. Saj bi vendar v treh letih zakona lahko že spoznala, da nekaj med njima ni v redu. Pa je menda preslabo poznala svet, človeka ali bogvekaj, da ni razumela tega in je bila odvisna le od svojih slutenj.

Ivan je bil namreč eden izmed predelavcev v opekarni, uro stran od vasi. Pečal se je, hočem reči, navduševal se je za nekako boljšo dobo, ki pride takrat, ko ne bo več paragrafov, ampak bo človek tako svoboden, da sploh ne bo več delal. Hočem reči, da je kaj slabo razumel gibanje, ki je prav tiste čase nastajalo in ki je imelo za cilj nekako pravično ureditev človeške družbe. Včasih, ko je bral to ali ono in zasanjal o revoluciji, se je te misli kar brž otresel, ko se je spomnil, da lahko izgubi svoje življenje ob taki priliki, ko se pobijajo ljudje kot zajci. Zato je pogruntal boljšo rešitev, seveda, tako preprosto sam v sebi: prišel bo čas, ko bo človek delal, kar bo hotel. In zato je prav brez skrbi zapeljal deklico Julko. In ko je le-tá bila noseča, jo je kljub vsemu poročil, ker je spoznal, da bo odslej imel v Julkini bajti zastonj stanovanje, pa da bo dobil postrežnico, ki v njem vidi boga. Temu primerno je torej biló tudi njuno življenje. Vsak večer je on prišel domov, prinesel je s seboj časopis ali knjigo, povečerjal in ukazal ženi, naj mu sezuje čevlje, potem pa se je vlegel na posteljo in začel čitati. Včasih ga je kaka stvar premagala. Takrat je poklical Julko in ji na dolgo in široko razkladal pomen te ali one reči, Julka pa sevé ni ničesar razumela, le gledala ga je in dejala: Dá, da . . ., zraven pa si je mislila: — Čudne so te stvari o pravici . . . A, le da imam njega! On je brž opazil, kakó je ž njo. Zamahnil je z roko in zagodrnjal: — Ti ničesar ne razumeš! — čemur je ona smeje prikimala; le včasih je dodala: — Rada te imam! Tako so potekali dnevi. Rodila se je Danica, hčerka. Mati Julka, ki je tako in tako bila starejša od moža nekaj let, pa se je od samega garanja postarala, zgubala in osivela. Ali je potem čudno, da je Ivan našel neko drugo v sosednjem trgu, ki ga je razumela, kakor si je večkrat dejal? Neko mlado deklo, ki se je napravljala v Ameriko. Tako je sčasoma tudi v Ivanu dozorel sklep, da bo šel čez lužo in bo „prislužil dolarjev, da bo lažje življenje“.

In ko je takó Julka na dan njegovega odhoda zaslutila gorje, se je Ivan le nasmehnil. Dvignil jo je in celó poljubil in objel. Potem pa je šel.

Ni minilo dolgo — pa je nehal pisati. Sosedov se je oglasil nekega večera (biló je leto dni po Ivanovem odhodu) pri Julki. Potolkel je na črna vrata bajte, si otepal prah s čevljev in mendral, nato pa je kar po pravici povedal: — Tako je, Julka, ne bo ga več nazaj. Z drugo živi! Julka je poskočila in ga začela zmerjati. Prav gotovo bi mu izpraskala obraz, če ne bi bil pobegnil, jezik zlobni. Pa je le imel prav. Naj je Julka pisarila dan za dnem, odgovora ni dobila. Mordá bi si še kaj napravila, če bi ne imela Danice, ki je bilá popolnoma njemu podobna. In tako je, posebno zvečer, ko so jo zagrnili spomini, večkrat, kakor danes, slonela ob oknu . . .

Julka si je obrisala oči.

— Kako da prav mene na tem božjem svetu tako tepe? je mislila.

— Za samo trpljenje smo, si je dejala in pri srcu jo je vzbudlo. — Da bi vsaj imela koga, ki bi mu potožila! je zajokalo v njej. Kajti mati Julka ni niti z besedico omenila šestletni Danici kaj slabega o očetu. Bog ne daj! Naj ima otrok očeta . . . In pa: mordá, mordá se kdaj le vrne in vse bo dobro. Saj je mati Julka še vedno upala. Upala iz dneva v dan. Vsako noč in vsako jutro. Saj vendar ni mogoče, da bi ga nikoli več ne videla, ko je vendar živ. In je njen mož. Sto in stokrat je dopovedovala Danici, da oče pridejo. Morda pridejo letos, ko gre Danica h prvemu obhajilu. Ko je tako velik praznik v domači hiši.

Po dolini se je razlil večer. Zvon farne cerkve je žalostno odmeval med žitom in drevjem in hišami, odbijal se je od hriba in se vračal spet nazaj. V daljavi je nekdo pokal z bičem.

Mati Julka je prisluhnila. Dvignila se je in počasi, visoka in resna, stopila v kot izbe. Pred Materjo božjo je obstala in se kakor v pričakovanju ozrla v vrata, ki so vodila v vežo.

Res so vrata kmalu zaškripala. Prišla je Danica, ki se je igrala za bajto na travniku. Vsa rdeča je bilá v obraz in na ves glas se je nasmejala, ko je razprostrla roke in skočila k materi.

Mati jo je pobožala in začela moliti. Počasi so se ji trgale besede za besedo. Enolično se je širila molitev po izbi, pretrgana včasih s kratkim vzdihom. Vmes se je lovila Danica s tenkim visokim glasom.

Na koncu je mati dodala:

— Še za očeta, da mu Bog dá srečo, očenaš, kir si v nebesih . . .

Nato sta se prekrižali.

Danica se je takoj oglasila:

— Mati, ali pridejo oče v nedeljo mesec, ko pojdem k prvemu obhajilu?

Mati jo je stisnila k sebi in pogledala skozi okno. Kakor da je otrpnila, je komaj slišno odgovarjala:

— Seveda . . . Mogoče . . . Mogoče pa res pride . . .

In takrat se je v nji bog ve odkod pojavila misel. Razrastla se je in jo mahoma vso prevzela. Saj ni čudno. Upanje, ki je skrivaj še vedno gorelo v njej, se je razplamtelo, hotelo je napravati zadnji poskus. Obraz se ji je razjasnil. Oči so se ji zasvetile, ko se je sklonila h Danici in goreče rekla:

— Danica, piši mu, naj pride. Ti mu piši, pa bo prav gotovo prišel. Ali pa ti bo kaj poslal, belo oblekco in lepe mašne knjige . . .

Skrivaj pa je mislila: otroka bo ubogal, pa bomo spet skupaj . . .

Danica je tlesknila z dlanmi. Razživila se je. Skočila je h omari in iskala po predalih. Iztaknila je papir, črnilo in peresnik.

Že pri luči sta dokončali dolgo pismo.

Nekam živa je postala mati Julka ta večer. Veselo je predstavljala lonce v kuhinji. Dregala je z burkljami v peč, da je ogenj gorel, ko že dolgo ne. Vsi gibi so ji bili sveži, ko da se je pomladila. Glas ji je bil zvonek in skoro radosten.

In ko se je pozno zvečer spravljala v posteljo in je ugasnila svečo, je nenadoma pred njo vstalo upanje z vso silo, spremljano s tisočnimi lepimi slikami.

Kaj sem mu prav za prav hudega storila? Ljubezen ni greh, zakonska ljubezen. Ampak prej?

Ne, ne, knjige so ga pokvarile. Tako čudno je govoril včasih, da zakon ni nič, ali tako nekako, saj Julka ni razumela . . .

Kaj je biló nji vse delo, ko je on bil pri njej. In tako dober je bil. Včasih jo je kar na lepem pobožal in stisnil k sebi . . .

Nemirno se je mati Julka premaknila v postelji in se ozrla na drugo, ki je v njej ležala Danica. Ta je že zaspala. Popolnoma nalahko je dihala. Pri mesečini, ki se je srebrila skozi okno, ko svilena pajčevina, je biló videti, da ima prelepe sanje pred seboj. Njen obrazek je bil nabran v rahel smeh.

V tej postelji je tiste čase spal Ivan. Tik ob njej, svoji ženi. Položil si je roke pod glavo in gledal v strop. Včasih se je kar nenadoma obrnil k njej, jo gledal in dejal:

— Kako si ti neumna . . .

Za šalo je to dejal, saj se je smejal zraven. Ona vendar ni imela časa čitati, kakor on. Saj je imela njega in Danico, česa ji je bilo treba še.

— No, pa vse eno . . ., je še dejal, potem pa jo je objel z neznansko strastjo, divje, predivje. Ah!

Mati Julka se je nemirno obračala po postelji. Vroče ji je postajalo in biló ji je, kakor da je v izbi zatohlo.

Ko je odšel, je hiša postala prazna. Sobe so bile kakor mrtvašnice, mrtve in mrzle. Potem pa je prišlo še tisto nesrečno sporočilo! . . .

Mati Julka si je pokrila obraz z dlanmi ob tem hudem spominu. Obrnila se je, da je ležala na prsih. S težavo je krotila solze in skrivala vzklike, ki so se dvigali iz srca, pa niso smeli — zavoljo Danice — preko ust.

Morda se sedaj vrne.

Pismo bo dobil.

Saj res, si bo mislil, hčer imam, ki me čaka.

Pa bo prišel.

Mati Julka ni mogla več ležati. Dvignila se je in sedla. Z očmi je iskala po sobi in se zagledala v njegovo sliko, ki se je svetlikala raz steno.

Prav tak bo prišel. Vlak pride zvečer. Potrkal bo. Vstopil bo in se nasmejal. Vso vrsto svojih zob bo pokazal, potem pa bo razklenil roke in stisnil Julko na svoje prsi, kjer se bo ona počutila varno ko otrok. Vsa nebogljena bo tipala po njegovem vratu in iskala s prsti njegovih mehkih las. Poljubil jo bo . . .

Mati Julka je sedela s široko odprtimi očmi. Zdelo se ji je, kakor da res čuje korake. Bližajo se. Že so ob vratih. Že trkajo prsti ob les.

Ne, ne, le veter se zaganja v leseno kljuko.

Nič, nič, nič . . .

Kako močan je bil, ko jo je stisnil k sebi. Ves vroč. Tako zmešano, skoro vdano je gledal in bogve kaj govoril . . . Objemal jo je, prav tu na tej postelji . . .

Zaprta je oči in skušala prisiliti Ivana, da se ji približa. Že razteza roke, že se sklanja, že čuti Julka njegov strastni, vroči dih . . .

Julka se je stresnila. Ustrašila se je:

— Ali, ali ni to greh? Te misli?

Vsa potna je odprla oči in se zagledala v mrak . . .

— Saj je vendar moj mož . . .

Počasi je sklonila glavo . . .

— Greh je, moj Bog!

Z roko je zaiskala po omarici, da bi našla rožni venec . . .

Nato je začela moliti.

V molitvi je zaspala . . .

Drugo jutro je že na vse zgodaj klicala Danico, češ, vstani, poneseva pismo na pošto. Danica se je sprva branila, saj je bilo še mračno, potem pa je le vstala. Mati Julka se je brž spomnila, da je poštni urad odprt šele ob osmih. Venomer je hodila gledat na uro. Toda preklicani ka-

zalec se ni dal spraviti naprej. Morda zastaja ta naša ura, je pomislila mati Julka. Saj res, daleč smo od cerkve, to je mogoče.

Mati Julka je sklenila in povedala sklep Danici:

— V šolo te bom spremila, pa oddala bom obenem.

Nestrpno je hodila sem in tja. Ko je zalivala rože, so se ji od razburjenja tresle roke. Nobena stvar ji ni šla od rok.

Danica jo je spraševala, kako dolgo bo hodilo pismo. Ali bo prišlo o pravem času tja in nazaj. Ali se ne bo izgubilo? Ne bo se, je odgovarjala mati, strogi predpisi vladajo. Nič se ne izgubi. In je računala. Deset, štirinajst dni tja, deset, recimo, štirinajst dni nazaj. Tik pred obhajilom bo odgovor tu. Ali pa — — kri ji je stisnila srce — — ali pa Ivan sam. In nehote je vstala v njenem spominu današnja noč.

Končno je le udarila ura pol.

Mati Julka si je zavezala židano ruto. Zaklenila je vrata. V eni roki je držala pismo, z drugo pa je prijela Danico.

Šli sta čez polje.

Mati s čudno smešnimi hitrimi koraki, da je krilo plahutaje opletalo okrog nje, Danica pa je drobila poleg nje in govorila o vsem mogočem.

Mater je prevzelo.

Dolina se je že vzbudila. Solnce je bilo razlito čez in čez. Sveže je dihala zemlja. Prav nalahno se je plazil pajčolan meglice tik nad žitom.

V zraku se je vrtel škrjanček. Dvigal se je više vse više, obstal je, se spustil spet niže, kakor da ne ve, kako bi še lepše pokazal svoje veselje nad življenjem.

Pastir je gnal krave s paše. Žvižgal je. Krave pa so se butale, kakor da se smejo.

Mati Julka je pomislila:

— Brez njega ni nič lepega na svetu. Druga mu streže. Babnica grda.

Kakšna neki mora biti, da ga je speljala? Saj sam najbrž ni kriv. Preotročji je, pa se da voditi od ničvrednice.

Danica se je oglasila:

— Potem bodo pa oče hodili z menoj, kajne?

— Kajpak! je prikimala Julka in vzdihnila sama pri sebi: ah, da pride!

Tako sta prišli na vas. Danica se je izgubila v vežo osnovne šole, mati pa je pohitela v poštni urad.

Še na misel ji ni prišlo, da bi vrgla pismo v nabiralnik. Saj veste. Pismonoša je lahko pozabljiv in ne vzame ven. Ali pa slučajno prav Julkino pismo ostane v skrinjici.

Potrkala je in vstopila.

Starikava uradnica s ščipalnikom na nosu se je nekam sitno ozrla na Julko. Ko pa je videla, kako ta sramežljivo mečka pismo med prsti, je postala boljše volje in je vprašala:

— No, kaj pa je, mati?

Mati Julka je povescila oči. Še sama ni vedela, zakaj. Morda jo je biló sram njene vnetosti, morda pa se je zavedala, da poštarica ve za njeno upanje, pa ji je biló nerodno.

Skoro potihó je rekla:

— Tole pismo bi rada oddala . . . Počakala je nekoliko, nato pa je dodala, ko da se opravičuje: — Znamka je že gori.

Suha, skoro rumena roka se je stegnila. Uradnica je prebrala naslov. Prav na tihem se je nasmehnila, ko je pismo vtaknila med ostale. Nato pa je rekla:

— Je že dobro, mati!

Mati pa kar ni mogla ven. Popravljala si je ruto in si brisala roke v krilo. Začela je mečkati predpasnik in kar plašno je nazadnje stisnila iz sebe:

— Pa bo za gotovo odšlo?

Uradnica je pokazala zobe in smeje odgovorila:

— Brez skrbi, mati, še danes.

Hvaležno jo je pogledala Julka in se zahvalila. Obrnila se je, odprla je vrata in olajšano stopila v vežo. Od tam pa na cesto.

Če pa mislimo, da je šla takoj domov, se motimo. Napotila se je namreč naravnost v cerkev. Tam je dolgo ostala. Ko pa je prišla ven, je bilá nekoliko objokana, vendar ji je bil obraz svetel, ko da ji je biló upanje razodeto za resnico.

Od tega dneva se je mati Julka popolnoma izpremenila. Vsa mladostna je hodila iz kuhinje v hišo in od tam v kamro. Pod je poribala, da se je kar svetil. Na vsa okna je razpostavila cvetlice. Vse podobe je obrisala. Njegovo obleko, ki jo je bilá shranila v skrinji, je nesla na dvorišče, tam jo je iztepla in jo nato obesila v omaro. Ko je hodila na žernado plet, grabit ali snopje vezat, je bilá skoro dekle. Smejala se je in šalila, da je prav gotovo katera druga pomislila: poglej jo, babo staro, ali ne meče za kom oči?

Dnevi so tekli. Minilo jih je štirinajst, minilo jih je še deset.

Takrat pa je postala mati Julka zamišljena. Če je bilá doma, je venomer hodila v hišo gledat na uro. Če pa je bila na delu, je skrivaj pogledovala na zvonik. Ko se je kazalec približal deseti, je postala nestrpna. Srce ji je naglo začelo udarjati. Kri ji je silila v prsi, globoko je

dihala, kajti vedela je: sedaj se bo od nekod prikazal poštar Francelj. Že od daleč bo mahal. Morda bo nosil celó zavoj.

Toda minili so spet trije dnevi.

Mati Julka je začela kloniti. Neprestano je računala in končno do- gnala, da še lahko počaka dan, dva. Kajti morda je kar sam šel na pot, ker jo hoče presenetiti. Pa je zamudil vlak ali ladjo.

Ponoči se je neprestano budila, zjutraj pa je skočila kvišku in brž pogledala, če ni zaspala.

Res, težko, težko je čakala poštarja Franclja.

Tretji dan pa je biló njeno trpljenje na višku. Niti na delo ni šla. Stala je kar na pragu svoje bajte in gledala na cesto v dolini

Nič.

Dopoldan je minil.

Nič, nič, nič.

Danico je tudi objela materina razburjenost. — Ali še ni nič? je spraševala ves čas.

— Nič, je skoro neslišno odgovorila Julka.

Minila je prva, minila je druga, tretja, četrta ura. Čas je tekkel, mati Julka je čakala.

In biló je že blizu večera.

Materi je brnelo v možganih, vsa je trepetala, njena napetost je bilá na višku — —, ko je zagledala poštarja, ki jo je počasi mahal proti bajti.

— Danica! je kriknila mati in stiskala z vso silo otrokovo roko. Kri ji je zastala. Nogi sta ji odpovedali. Malo, da se ni zgrudila.

In tedaj je pristopil poštar, majhen, čokat mož. Zavihal si je brke, si pomaknil kapo nazaj in si obrisal čelo, potem pa je segel v žep in dejal:

— Gosposodična so mi naročili, naj kar takoj nesem. Pa sem prinesel — in že je potegnil iz suknjiča pismo.

S tresočimi rokami je mati Julka prijela za zavitek, obrnila je pismo —

in že se je zgrabila z obema rokama za grudi, čudno je zavriskala in se zamajala. Vsa dolina je zaplesala pred njo. Smreke, Javornik, nebo se je prevrnilo pred njenimi očmi. Sami krogi, krogi, krogi, sivi in rumeni so ji tiščali v oči —

roki pa sta stiskali pismo, na katerem je bilá pisava Danice, čez pa pisava očetova:

Nazaj. Ne sprejmem.

Poštar je ostrmel. Zavrtel se je kakor brez uma. Zgrabil je mater in jo peljal h klopi. Nato je skočil po vodo. Močil senca. Vmes pa se je čudil, kako da Danica joka na ves glas in brez vzroka.

Ko je mati Julka prišla k sebi, je vstala. S tresočim glasom se je zahvalila poštarju, nato pa je zgrabila Danico in jo krčevito stisnila k sebi. Pismo je skrila v bluzo.

Ko je šla v hišo, je sedla za mizo in si podprla obraz. Zastrmela je skozi okno v večer. Nato pa je z blodnimi očmi pogledala po izbi. Na skrbno pomita tla. Na lončke v oknih. Na Mater božjo, pred katero je gorela lučica v olju.

Njene oči so bilé kakor iz stekla. Brez pameti.

Danica se je splazila k njej, sedla ji je v naročje in je segla s svojimi drobčenimi prstki v materine sive lase. Vprašala je:

— Kaj ne pridejo oče?

Mati se je stresla kakor pod bičem. Pogoltnila je nekaj, zaiskala zraka, nato pa je skoraj mirno povedala:

— Ne more.

Danica je za trenutek pomislila, nato pa se je oglasila:

— Pa tudi oblekce ne bodo poslali?

Mati je odkimala in tolažila:

— Veš, zadnje čase . . . zadnje čase je malo zaslužil . . . pa ne more.

— Ne more! je ponovila in lovila sapo. Vse vročične so bilé njene oči.

Nato pa je prijela Danico za obe roki in v poljoku trgala besede iz sebe:

— Otrok, moliva, moliva za očeta!

Zunaj je polagoma padal mrak. In ko je nastopila noč, bi se silno začudila, če bi imela oči in bi pogledala v bajto. Ob oknu bi videla stati postavo matere Julke, ki nepremično strmi ven. Po njej pa pleše žar lučice od Matere božje in se poigrava s čudnimi potezami na njenem obrazu, po katerem se, bog ve zakaj, neprestano plazijo solze.

Danica je šla k obhajilu v beli obleki. Mati jo je napravila iz svojega poročnega oblačila. Vsa lepa je bila.

V cerkvi se je postavila h obhajilni mizi. Zvonec je zazvonil. Orgle so zabučale na ves glas. Tresoča pesem je zavalovila po dvorani, duh po kadilu je objemal vernike, ki so se v njih budili spomini.

Mati Julka je stala tik za Danico. Oblečena v temno obleko, je bila mrtvobela v obraz. Kaj neki je planilo vanjo, ko je s svetlimi očmi visela na svoji hčeri? Morda je spoznala, da je konec vsega. Morda je

celó doumela, da drugače ni mogoče. Saj je morda on srečen tam, mu morda druga daje ono, česar mu ona ni dajala. Mordá ona tam vse razume, ko mati Julka ničesar. Mogoče pa se je mati Julka odločila, da ljubi svojega moža vseeno lahko, čeprav ga ni tu. Ali je morebiti spoznala, da je tudi telesno hrepenela po njem? Morda pa je sklenila, vse sile posvetiti svoji hčeri, da bi bila ta bolj srečna?

Mordá bi se to komu zdelo verjetno, ko je tako blaženo gledala v Danico in si šepetala: — Tako je usojeno. Tako mora biti . . .

Malo pred obhajilom se je Danica skrivaj okrenila in pogledala mater. Bog ve, kaj se je razlilo v njej. Kajti sklonila je glavo in zamolila:

— O, Jezus, daj, da oče pridejo nazaj!

IN SOLNCE JE OBSTALO

ROMAN — FRANCE BEVK

Trinajsto poglavje. (Nadaljevanje.)

Gušto Segulin je bil po svoji notranjosti uravnovešen človek. Njegovo razburjenje, če se je sploh kdaj vznemirjal, je bilo bolj vnanje. Povedali so mu: „Dora zahaja pogosto k Soči.“ Kaj mu je na tem, da mu pripovedujejo to? Slučajno, ali pa res že vtikajo svojo radovednost v njegovo notranjost? Z nekim začudenjem, celo tajnim strahom je opazil, da se ne more pomiriti. Ali se ga polašča nervoznost? Morda je to znak novega razdobja njegovega življenja.

Zapustil je prodajalno, odšel v stanovanje. Ženska, ki mu je hodila pospravljat, ga je začudeno pogledala. Kaj mu je? „Ali sem res tako čuden?“ se je pogledal v zrcalo. Z nasmehom rojena misel: „Koliko žensk je odražalo to steklo? Njihovo lepoto in strast?“ Nasmeh zadovoljstva, zmagoslavja . . . Česa je vendar iskal? Vse je sproti pozabljal. Da, palico in slamnik. Stopil je v sobo svoje rajne matere. V nji ga je objemalo nekaj sovražno otožnega. Vonj po posušenih cveticah, po svežem perilu. Dišave mladosti . . . Bežal je pred njimi.

Med tapeciranimi stenami salona, ki so dišale po vijolicah, je zadihal iz polnih prsi. Bilo mu je, kakor da je znova stopil vase. Preproge niso bile perzijske. Vse njegove „dragocenosti“ so bile spretni ponarejki. Njegovo življenje in vse, kar ga je obdajalo, je imelo nekaj lažnivega na sebi. Tem lažem je polagoma sam verjel.